

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА
ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ПСИХОТЕРАПІЇ»

Рівень вищої освіти: *перший(бакалаврський)*

Галузь знань: *05 Соціальні та поведінкові науки*

Спеціальність: *053 «Психологія»*

Освітня програма: *«Психологія»*

Статус навчальної дисципліни: *обов'язкова*

Мова навчання українська

Дніпро – 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від _____ № _____

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від _____ № _____

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Психологія»

(підпис)

Бурлакова І.А.
(ім'я та прізвище)

Розглянуто на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти
Протокол від 20.06.2023 № 20

Основи психотерапії // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2023. – 12 с.

РОЗРОБНИК:

Професор кафедри психології та педагогіки, доктор медичних наук,
професор, Сергієні О.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри психології, ВПНЗ Дніпропетровського гуманітарного університету, доктор психологічних наук, Самойлов О.Є.
2. Професор кафедри загальної та соціальної психології ДНУ імені Олеся Гончара, доктор психологічних наук, професор Батраченко І.Г.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри, протокол – розробника РПНД	Зміст змін	Підпис завідувача
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			
20__/20__			

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Найменування	Характеристика навчальної дисципліни
--------------	--------------------------------------

показників	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	3	4
Загальна кількість годин:	90 год	120 год
Рік підготовки:	3	3
Семестр:	5	5
Лекції	14 год	6 год
Семінарські	-	6 год
Практичні	16 год	-
Самостійна та індивідуальна робота	60 год	108 год
Підсумковий семестровий контроль:	Залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Метою вивчення дисципліни «Основи психотерапії» є ознайомлення студентів із особливостями обраної професії, формування цілісного, адекватного, осмисленого образу професії психолога та наукових уявлень про специфіку професійної діяльності, основам психотерапії.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати задачі та практичні проблеми у сфері надання психологічної допомоги, психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

СК12. Здатність проєктувати, організувати та надавати психологічно ефективну допомогу людині в екстремальних та кризових ситуаціях.

Пререквізити навчальної дисципліни

Передбачено попереднє оволодіння дисциплінами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Практикум з загальної психології», «Анатомія та фізіологія людини», «Психофізіологія»

Постреквізити навчальної дисципліни

Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання дисципліни «Основи патопсихології», «Психологічне консультування», «Юридична психологія», «Психотерапія», «Судово-психологічна експертиза».

Програмні результати навчання:

ПРН1 – Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН2 – Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН5 – Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПРН6 – Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН7 – Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН8 – Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.

ПРН9 – Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН10 – Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН12 – Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН13 – Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН15 – Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН16 – Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН17 – Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПРН18 – Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії

Пререквізити: загальна психологія, вікова психологія, анатомія та фізіологія ЦНС, психофізіологія, патопсихологія.

Постреквізити: **всі дисципліни професійної підготовки психологів.**

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

ТЕМА 1. Поняття та предмет психотерапії. Відмінності медичного

та немедичного напрямку в психотерапії.

Предмет психотерапії як прикладного напрямку в психології, зміст та специфіка роботи психолога в психотерапії. Відмінності медичного та немедичного напрямків в сучасному психотерапевтичному процесі. Специфіка роботи психотерапевта, вимоги до особистісних особливостей спеціаліста, що займається психотерапевтичною практикою.

ТЕМА 2. Історичний нарис розвитку психотерапії як науки.

Основні етапи становлення психотерапії в історії. Науковий статус сучасної психотерапії. Класифікація видів психотерапії.

ТЕМА 3. Основні теоретико-методичні напрями психотерапії

Психодинамічний напрям (З.Фрейд). Індивідуальна психологія (А.Адлер). Аналітична психотерапія (К. Г. Юнг). Біоенергетичний аналіз (А.Лоуен). Психосинтез (Р.Асаджіолі). Гештальт-терапія (Ф.Перлз). Психодрама (Дж.Морено). Екзистенціальна психотерапія (С.К'еркегор, Ф.Ніцше, А.Камю, Е.Гуссерль, М.Хайдеггер, М.Босс, Л.Бісвангер, М.Бубер, Р.Мей, І.Ялом). Гуманістичний напрям в психотерапії (К.Роджерс). Когнітивна психотерапія (А.Бек).

ТЕМА 4. Основні положення та методи психоаналітичної терапії.

Теоретичні основи психоаналізу. Основні правила психодинамічної психотерапії. Основні стадії психоаналізу. Базисні техніки: метод вільних асоціацій, аналіз сновидінь, інтерпретація, аналіз опіру, аналіз переносу. Різновиди психоаналізу у сучасній психотерапії.

ТЕМА 5. Особливості та методи психодинамічної терапії.

Теоретичні передумови розвитку психодинамічної психотерапії. Техніки психодинамічної психотерапії. Аналіз особистісної динаміки. Теорія об'єктних відносин.

ТЕМА 6. Загальний підхід до терапії в гештальт-психології

Теоретичні основи гештальт-психотерапії. Основні правила гештальт-психотерапії. Цілі корекції, позиція психолога, вимоги до клієнта. Базисні техніки: аналіз життєвого сценарію по продуктам діяльності.

ТЕМА 7. Загальна характеристика методів клієнт-центрованої терапії.

Феноменологічний підхід як основа клієнт-центрованої терапії. Стадії терапевтичного процесу: заблокованість внутрішньої комунікації, самовираження, саморозкриття, конгруентність, особистісні зміни. Базові психотехніки: установлення конгруентності, вербалізація, відображення емоцій.

Групова психотерапія.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Структура навчальної дисципліни наведена у додатку 1.1., 1.2.
Додатки 1.1, 1.2. (оновлюється щорічно).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «*Основи психотерапії*» передбачено:
для денної форми навчання – залік;
для заочної форми навчання – залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

За результатами аудиторної роботи здобувач денної форми навчання має отримати максимальну кількість 30 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 15 балів та за результатами індивідуальної роботи – 15 балів. Таким чином бали за поточний контроль (40-60 балів). Бали за результатами успішного складання заліку (20-40 балів).

За результатами аудиторної роботи здобувач заочної форми навчання має отримати максимальну кількість 20 балів (кожне заняття оцінюється за п'ятибальною шкалою); за результатами самостійної роботи – 30 балів та за результатами індивідуальної роботи – 10 балів. Таким чином бали за поточний контроль: 40-60 балів. Бали за результатами успішного складання заліку: 20-40 балів.

Максимальна кількість балів з дисципліни: 100 балів.

Для навчальної дисципліни «*Основи психотерапії*» засобом діагностики знань (успішності навчання) виступає *залік*.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	З а л і к	Екзамен/ диференційований залік	О ц і н к а	Пояснення
90-100	з а р а	Відмінно	A	« Відмінно » - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.

83-89	х о в а н о	Добре	В	<i>«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.</i>
75-82			С	<i>«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.</i>
68-74		Задовільно	Д	<i>«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.</i>
60-67			Е	<i>«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.</i>
35-59	н е з а р а х о в а н о	Не задовільно	FX	<i>«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).</i>
1-34			F	<i>«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.</i>

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- навчальна аудиторія;
- ноутбук з відеокамерою;
- програмне забезпечення для доступу до мережі Інтернет;
- платформа «MOODL»;
- програмне забезпечення MicrosoftPowerPoint;
- дошка;
- крейда.

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни (рекомендовані джерела інформації)

Додаток 1.3. (оновлюється щорічно та/або в разі необхідності).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від
20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи психотерапії»

Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність *053 «Психологія»*
на *2023 / 2024* навчальний рік

Форма навчання: **ЗАОЧНА** Обсяг: **4** кредити ЄКТС (120 годин)

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Курс **3** Група **БЗ-ПС-141**

№ теми (згідно з РПНД)	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				С/Р та І/Р
			Всього	Лекції	С/З	П/З	
1.	ТЕМА 1. Поняття та предмет психотерапії. Відмінності медичного та немедичного напрямку в психотерапії.	17	2		2		15
2.	ТЕМА 2. Історичний нарис розвитку психотерапії як науки.	17	2		2		15
3.	ТЕМА 3. Основні теоретико-методичні напрями психотерапії	17	2	2			15
4.	ТЕМА 4. Основні положення та методи психоаналітичної терапії.	17	2		2		15
5.	ТЕМА 5. Особливості та методи психодинамічної терапії	17	2	2			15
6.	ТЕМА 6. Загальний підхід до терапії в гештальт-психології	17	2	2			15
7.	ТЕМА 7. Загальна характеристика методів клієнт-центрованої терапії.	18					18
	<i>Разом за семестр</i>	<i>120</i>	<i>12</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>108</i>
	<i>Разом за навчальний рік</i>	<i>120</i>	<i>12</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>0</i>	<i>108</i>
	<i>Форма підсумкового контролю</i>		<i>Залік</i>				

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від 20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
Психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи психотерапії»
Освітній ступінь *бакалавр*
Спеціальність **053 «Психологія»**
на **2023 / 2024** навчальний рік

Підручники:

1. Аршава І.Ф., Корнієнко В.В. Основи неврології та психіатрії. Підручник. Дніпропетровськ: Вид-во «Свідлер», 2016-423с.
2. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування : підруч. для студентів мед. закл. фах. передвищ. та вищ. освіти / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. – 3-є вид. стер. – Київ : Медицина, 2021. – 310 с.
3. Каліна Н. Ф. Психотерапія / Надія Федорівна Каліна. – К. Академвидав, 2010. – 288 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Закалик Г. М. Основи клінічної психології : навч. посіб. / Г. М. Закалик, О. В. Войцеховська, Н. М. Шувар. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки
2. Корнієнко В.В. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Клінічна психологія» - Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. Справ, 2022.-45 с.
3. Серєда І.В. Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серєда. – Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. – 156 с.
4. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник / І. І. Савенкова. - Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. - 302 с.
5. Терещенко Л.А. Психологічні особливості корекції невротичних розладів дошкільника. Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, Том 10. Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. Вип. 32. 2018. С. 84 – 92.
6. Ліндсі К. Гібсон. Вільні діти емоційно незрілих батьків. Видавництво Наталії переверзевої.2022.- 248 с.

7. Цимбалюк І. М. Психологічне консультування та корекція : навч. посібн., модульно-рейтинговий курс / Цимбалюк І. М. – [2-е вид., випр. і доп.]. – К. : Професіонал, 2007. – 544 с.
8. Бурлачук Л. Ф. Основи психотерапії : учеб. пособ. / Л. Ф. Бурлачук, И. А. Грабская, А. С. Кочарян. – К. : Ника-Центр, 2001. – 320 с.
9. Карпенко Є. В. Правові колізії розвитку психотерапії в Україні / Є. В. Карпенко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. – Вип. 2. – Львів : Львівський держ. ун-т внутр. справ, 2014. – С. 74-81.
10. Карпенко Є. Самоактуалізація і адаптація: від конфронтації до кооперації: монографія / Євген Карпенко. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2013. – 272 с.
11. Наративні психотехнології / Чепелева Н. В., Смульсон М. Л., Шиловська О. М, Гуцол С. Ю. ; за заг. ред. Н. В. Чепелевої. – К. : Главник, 2007. – 144 с.
12. Пеньковська Н. М. Основи психологічного консультування в методи позитивної психотерапії : навч. посіб. / Н. М. Пеньковська, Р. В. Шептицький. – Тернопіль : Крок, 2014. – 286 с.
13. Підлипна Л. Терапія мистецтвом / Людмила Підлипна. – 2-ге вид., оновл. – Івано-Франківськ : ОІППО; Снятин : ПрутПринт, 2009. – 136 с.
14. Руководство по психодраме / Под ред. М. Карп, П. Холмса, К. Б. Таувон / Пер. с англ. О. П. Прокоповой ; под. ред. П. П. Горностая. – К. : Изд. П. Горностай, 2013. – 344 с.
15. Фон Шліппе А., Швайцер Й. Системна психотерапія та консультування / А. Фон Шліппе, Й. Швайцер; [пер. з нім.]. – Львів : ВНТЛ-Класика, 2004. – 320с.
16. **Карпенко Є.** Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. – Дрогобич : Посвіт, 2015. – с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології та педагогіки
Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти, протокол від
20.06.2023 р. № 20.

**Завідувач кафедри
Психології та педагогіки**

Вікторія КОРНІЄНКО